CENTRALNA
KOMISJA
EGZAMINACYJNA

EGZAMIN MATURALNY
OD ROKU SZKOLNEGO 2014/2015

JĘZYK LITEWSKI
POZIOM ROZSZERZONY

PRZYKŁADOWY ZESTAW ZADAŃ
DLA OSÓB Z AUTYZMEM, W TYM Z ZESPOŁEM ASPERGERA (A2)

Czas pracy: 180 minut

GRUDZIEŃ 2013

1 užduotis

Wybierz jeden z dwóch poniższych tematów i napisz wypracowanie. Na napisanie wypracowania masz maksymalnie osiem stron.

1 tema

Remdamiesi pateikta ištrauka suformuluokite problemą ir ją panagrinėkite. Naudokitės Laimos Pečkuvienės tezėmis ir apmąstymais bei kitu kultūros tekstu. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 300 žodžių.

Laima Pečkuvienė

Ar mūsų kalba rūpi vien kalbininkams?

Vis dažniau girdėti pavojaus varpo garsas – lietuvių kalba skursta ir nyksta. Nėra kam ja rūpintis, ateityje nebus kam jos puoselėti. Emigracija, globalizacija, integracija ir kitokie baubai mažina lietuviškai kalbančių žmonių skaičių. Ne kiekvienam jau garbė sava kalba kalbėti. Ar ji svarbi po internetą naršantiems mokiniams ir studentams? Ar ji būtina susirašinėjant elektroniniu paštu, siunčiant trumpąsias žinutes? Ar ji nevaržo mūsų užmojų ištrūkti iš keistokai įsivaizduojamo provincialumo? Ar neatima iš mūsų galimybės bendrauti taip, kaip norime (o norime, kad viskas būtų kuo paprasčiau, kad nereikėtų paisyti jokių dėsnių ir taisyklių, juo labiau kad ir be jų vieni kitus „ta prasme“ suprantame ir vienaip ar kitaip susikalbame)? Ir kam apskritai gali būti svarbu, kaip kalbame? Nebent kokiems kalbininkams, kurie paprastai ir skambina tais varpais primindami galimą pavojų...

Pasirodo, kad esame neteisūs. Kalba rūpi ne vien jiems.

Ilgai svarsčiau, ar verta apie tai kalbėti. Svarsčiau ir mąsčiau, kokiu žodžiu tiksliausiai galėčiau apibūdinti tą jausmą, kuris apėmė mane, kai išgirdau netikėtą studento klausimą: „Ką daryti, kad per paskaitas būtų girdima tik taisyklinga lietuvių kalba?“

Dabar jau žinau, kas tai buvo. Tai buvo ir nuostaba, ir sumišimas, ir savotiškas džiugesys vienu metu.

Nuostaba, kad studentas, kuriam tu jau nedėstai, ateina pasitarti ir paklausti patarimo. Sumišimas, kad nežinai, kaip elgtis, nes tai, ką išgirdai, girdėti iš studentų neįprasta. Džiugesys, kad tai, kas dėstyta, apie ką kalbėta nagrinėjant specialybės kalbą, neliko be atgarsio. Vadinasi, mokomasi ne dėl to, kad išlaikius egzaminą ar įskaitą būtų galima lengviau atsipūsti ir viską užmiršti, numoti ranka.

[...]

Paprašiau studentų parašyti savo nuomonę dėl lietuvių kalbos ateities. Atsakymai maloniai nustebino: studentai nekerta iš peties, moka pagrįsti savo nuomonę. Beveik visi nurodė, kad tai *sunkus klausimas*. Devyni iš dvidešimt devynių (jų autorius pavadinau jaunaisiais pesimistais) atsakė maždaug taip: *Šiuo metu lietuvių kalbos padėtis yra prasta, perspektyvos taip pat nedžiuginančios. Grėsmių apstu: žargonas, vis dažniau įterpiami kitų kalbų žodžiai. Dauguma jaunimo (taip pat ir aš) neblogai išmano anglų kalbą, tačiau palyginti prastai moka gimtąją. Visame pasaulyje vyksta neišvengiamas tautų supanašėjimas, nyksta unikalios tradicijos. Mažųjų tautų kalbos nyksta, o įsitvirtina tokios kalbos kaip anglų.*

Mano nuostabai, kitokių nuomonių buvo dukart daugiau: *Lietuvių kalba neišnyks tol, kol lietuviai sąmoningai ją saugos ir puoselės. Provincijoje ja kalbama gražiau, nors ir tarmiškai, o miestiečiai kalbą šiek tiek sudarko, dažniausiai norėdami pasirodyti „kietesni“. Lietuvių kalba patyrė daug išmėginimų, bet išliko. Lietuvių kalba yra valstybinė, ir kai praeis daugiau laiko nuo valstybės nepriklausomybės atkūrimo, taps taisyklingesnė. Tauta be savo kalbos pararastų dvasinį pamatą, tačiau jo jau tiek metų niekam nepavyko sugriauti. Mūsų kalba tampa vėl populiari (tarp mūsų pačių). Dabar ir dainuojame lietuviškai daugiau. Lietuvių kalbos ateitis mūsų rankose.*

2 tema
Interpretuokite ir palyginkite pateiktus Justino Marcinkevičiaus ir Janinos Degutytės eilėraščius. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 300 žodžių.

Justinas Marcinkevičius

KALBA GIMTOJI – KASDIENINĖ

Gimtųjų žodžių apkabintas,
Aš gyvas kalboje.
Sakau: esi man kaip žibintas
Pasaulio tamsoje.

Kas moka žodį – randa kelią
Visur ir visada.
Sakau: lietuviška knygelė –
Kaip neregiui lazda.

Kalba gimtoji – kasdieninė
Tu duona mums esi,
Kai tariam: motina, gimtinė,
Dangus – ir mes visi.

Janina Degutytė

GIMTOJI KALBA

Iš kopų šnabždesio su debesim ir prošvaistėm,
Iš marių virpulio ir ežerų nendrėtų.
Iš duonos kvapo ir miškų giesmės
Kalba gimtoji lūposna įdėta.

Pilėnų laužuose išdeginta, išlydyta,
Su perregima gintaro šviesa.
Ji – motinos baudžiauninkės lopšinėse,
Ji – Pirčiupio smėlynų raudose...

Ja kalba pievų tyluma ir gatvių gaudesys,
Balkonai priemiesčių naujų spalvoti,
Gelsvų kasyčių juokas ir pušų rimtis,
Ir tie veidai, rūstim ir meile išvagoti.

Lietuviškasis žodis liko kraujo raidėm
Ant kamerų akmens ir pelenuos.
Pasaulio kryžkelėj – prie Nemuno ir Baltijos –
Likimas motinos kalba dainuos.

Prišaukti džiugesį lyg paukštį ulbantį,
Kad ligi galo vieškeliu lydėtų,
Iš duonos kvapo ir miškų giesmės
Kalba gimtoji lūposna įdėta.

1964

WYPRACOWANIE

na temat nr ……

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Możesz kontynuować na następnej stronie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

<u>Możesz kontynuować na następnej stronie.</u>

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Możesz kontynuować na następnej stronie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

<u>Możesz kontynuować na następnej stronie.</u>

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Możesz kontynuować na następnej stronie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Możesz kontynuować na następnej stronie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Możesz kontynuować na następnej stronie.

BRUDNOPIS
(nie podlega ocenie)